

Spolupráce knihoven a NPI v jižních Čechách

Zuzana Hájková,
Věra Jurmanová Volemanová,
Jihočeská vědecká knihovna v Č. Budějovicích

45. jednání SDRUK Sekce pro regionální funkce, Olomouc 16.4.2024

Současné oblasti spolupráce knihoven a NPI ČB:

- Memorandum o spolupráci (SDRUK + NPI, 2023)
- Vzdělávání knihovníků
- Vzdělávání a informování pedagogů

Vzdělávání knihovníků

- **Studium pedagogiky volného času pro pedagogy vykonávající přímou pedagogickou činnost**
 - iniciátor: JVK, organizátor: NPI
 - účel: poskytnout učícím knihovníkům pedagogické vzdělání
 - délka: 40 hodin , listopad 2023 až únor 2024
 - akreditace MŠMT dle z.č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících
 - 20 absolventů z knihoven v JČ kraji, hrazeno z RF JVK ČB
 - rozvoj pedagogických kompetencí, zejména rozvoj osobnosti pedagoga v kontextu profesní role v oblastech aplikovaná psychologie, didaktika, komunikace, osobnostně-sociální výchova, zážitková pedagogika, plánování a reflexe pedagogické práce
 - postaveno na metodách interaktivní a prožitkové pedagogiky
- **Téma v Memorandu**
 - Podpora a rozvoj odbornosti specialistů na vzdělávání v knihovnách v součinnosti se vzdělávací politikou naplňovanou NPI ČR.

Studium pedagogiky volného času

- Závěrečná zkouška: teoretické znalosti + příprava pedagogické lekce
- Cíleně - aplikace získaných informací do praxe
- Lekce:
 - Cílová skupina
 - Časový rozsah, pomůcky, prostředí...
 - Odborné a sociální cíle lekce
 - Plánované aktivity
 - Popis realizace
 - Evaluace lekce (ze strany účastníků)
 - Sebereflexe pedagoga
 - Hodnocení mentora
- Hodnocení absolventů kurzu: ukotvení dosavadních znalostí a zkušeností do pedagogického rámce, zdůraznění cílů, evaluace...

Studium pedagogiky volného času

Stručná anotace Závěrečné práce

Závěrečná práce popisuje cíle a prostředky použité při programu "Jak se vyznat v médiích". Jedná se o jeden program ze série mediálního vzdělávání pro 2. stupeň ZŠ. Obsahuje též stručný obsah programu, jeho vyhodnocení a poznámky z realizace.

Příprava pedagogické lekce

a. Cílová skupina pedagogické lekce

Cílová skupina je 7. třída základní školy. Nahlášených je 23 žáků, ale lze předpokládat, že některý z nich nedorazí. Žádný z nich nemá speciální vzdělávací potřeby. Popis cílové skupiny a na ně navazující pedagogické principy přikládám v tabulce níže.

Vzhledem k rozsahu programu a délce mého pedagogického působení na skupinu je třeba pracovat s dynamikou, kterou již má třída nastavenou a využít ji ve svůj prospěch.

věk	11-15 let (2. stupeň ZŠ)	pedagogický princip
mají rádi	sport, akce, emoce, složitější hry a činnosti	zapojit pohyb a komplexnější samostatnou činnost
nemají rádi	náročné úkoly, to, co považují za dětské činnosti	pozor na prezentaci činnosti
motivace	vnitřní a skupinová motivace	práce v malých dobrovolně vytvořených skupinách
soutěžení	radši soutěží ale uvědomují si i důležitost spolupráce	soutěžení mezi skupinami
únava	střední výdrž, středně dlouhé čerpání sil	naši aktivitu není třeba prokládat odpočinkem
metafory	chápu, ale nechce se jim o nich přemýšlet	používat spíše přirovnání k jejich skutečně zažívaným situacím
řeč	rozvíjí komunikační dovednosti, nekultivovaný projev	nechat je vyjadřovat v jejich termínech, ale postupně je učít odbornější termíny
paměť	krátkodobá i dlouhodobá paměť je rozvinutá, má výběrový charakter – lépe si zapamatuje to	pracovat s výstupy právě skončeného programu je adekvátní

b. Časový rozsah realizace pedagogické lekce

Časový rozsah je 90 - 120 minut. Při první realizaci si raději nechávám rezervu a se školou jsem domluven na 120 minut, ale mým cílem je vyladit program tak, aby v příštích opakováních trval 90 minut.

c. Vhodný prostor k realizaci pedagogické lekce

Ideální prostředí jsou tři místnosti v řadě, oddělené lehkými dveřmi. Vzhledem k tomu, že takový prostor není k dispozici, bude muset stačit dlouhá chodba a jedna místnost - což jsou prostory, které máme k dispozici. Realizaci lekce to nijak neohroží.

d. Materiální podmínky, potřeby pro pedagogickou lekci

- Kompletně vytištěné materiály
- Lihové fixy
- Pastelky
- Lepidlo
- Flip

e. Plánované obecně formulované cíle (záměry) a plánované konkrétně formulované cíle (výstupy).

1) ODBORNÉ CÍLE

Odborný pedagogický cíl	Konkrétní očekávaný výstup
Žáci pochopí, že mezi jednotlivými typy médií existují rozdíly	Všichni žáci chápou, že různé typy médií mají své výhody a nevýhody
	Polovina žáků dokáže pojmenovat některé výhody a nevýhody alespoň jednoho druhu médií

2) SOCIÁLNÍ CÍLE

Sociální pedagogický cíl	Konkrétní očekávaný výstup
Žáci pochopí, že spolupráce ve skupině je důležitá	Alespoň jedna polovina žáků uvede spolupráci jako důležitý faktor ke splnění cíle

Zopakování klíčových výstupů a srovnání jednotlivých typů médií (3 min)

- z pozice lektora zopakovat klíčové výstupy a rozdíly jednotlivých médií
- ukazovat to na žáky napsaných příkladech

- mělo to být krátké a úderné, ale nakonec se to docela protáhlo, protože jsem příliš odbíhal k detailům
- pokud mám nějaké doplnění k výhodám a nevýhodám, mám je důsledně přidávat pouze v předchozí fázi a teď už ne, rušilo to
- mít předem připravenou a vytištěnou srovnávací tabulku a tu dát žákům na konci do ruky, jako výstup jejich práce

Dobrovolná zpětná vazba

- žáci mají k dispozici QR kódy, které vedou na online formulář zpětné vazby
- na konci jsou vyzváni, že pokud chtějí tenhle program oznámkovat a třeba mi poradit jak ho příště udělat lépe, tak mají možnost přes tenhle odkaz
- upozornit, že je to kompletně anonymní

- aktivita velmi dobře hodnocená
- nezapomenout dopředu upozornit, že je to dobrovolné a anonymní

Sebereflexe pedagoga

Jednotlivé poznámky z realizace a jejich případné korekce jsem již popsal výše, zde se pokusím je shrnout:

+ odhad času odpovídal plánu v celkovém pohledu, dařilo se mi někde čas ušetřit a pak ho jinde využít

+ bylo dobré rozhodnutí dát si na první realizaci 2 hodiny, hodně mě to uklidnilo a nebyl jsem ve stresu z nedodržení domluveného limitu

+ byla to mnohem aktivnější a propracovanější aktivita než třída i pedagog čekal, závěrečné hodnocení tomu myslím odpovídá

+ program nezasahoval do provozu knihovny tolik jak jsem očekával (nebo se ke mě nedonesly žádné stížnosti)

- program byl pro mě výrazně fyzicky náročnější než jsem čekal, ideální by bylo realizovat ho ve dvou nebo ve volnějším dni

Vzdělávání knihovníků

- vzdělávací akce “[Když učí knihovník](#)”
 - organizátor i místo konání: Městská knihovna Písek, 27.4.2023
 - **spolupráce MěK Písek s NPI ČB a MAS Písecko**
 - zaměření na zážitkovou pedagogiku a alternativní vzdělávací metody (PhDr. Richard Macků)
 - podpora propojování formálního a neformálního vzdělávání
 - účastníky převážně učící knihovníci
 - podvečerní přednáška Tomáše Feřtky pro odbornou i širokou veřejnost
- Téma v Memorandu
 - Podpora a rozvoj odbornosti specialistů na vzdělávání v knihovnách v součinnosti se vzdělávací politikou naplňovanou NPI ČR.

| MĚSTSKÁ | KNIHOVNA | PÍSEK |

Městská knihovna Písek

ve spolupráci s partnery
Svazek obcí regionu Písecko, Národní pedagogický institut ČR, Jihočeská univerzita v Českých
Budějovicích

si vás dovoluje pozvat na jednodenní seminář

Když učí knihovník

pro knihovnice/knihovníky, lektorky/lektory a učitelky/učitele

dne 27. 4. 2023

v přednáškovém sále Městské knihovny Písek

Program:

8:30 – 9:00

Registrace/káva

9:00 – 11:30

I. Blok

Zážitková pedagogika a učení hrou: ne/alternativní způsoby výchovy

Mgr. Richard Macků, Ph.D. z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v ČB

Cíl: účastník rozumí principům zážitkové pedagogiky a roli hry, zvládne
naplánovat zážitkový program malého rozsahu - interaktivní workshop

11:30 – 12:15

Oběd formou rautu

12:15 – 13:15

Malá technická univerzita

Představení originálního výukového programu pro vzdělávání dětí a
pedagogů v oblasti polytechnické a digitální gramotnosti

13:30 – 16:00

II. Blok

Skupinové projekty jako forma výchovy zážitkem, projektová výuka

Mgr. Richard Macků, Ph.D. z Pedagogické fakulty Jihočeské univerzity v ČB

Cíl: účastník rozumí podstatě reflexe v procesu učení a zná základní
principy vedení reflexe - interaktivní workshop

Vzdělávání pedagogů

- Současná literatura pro děti a mládež - tipy na doporučenou četbu
 - organizátor: JVK ČB
 - cílová skupina: učitelé českého jazyka
 - lektorky: knihovnice pracující v odd. pro děti JVK
 - uskutečněno na jaře 2023, pokračování v letošním roce ve spolupráci s NPI ČB
- Krajský odborný panel projektu Podpora kurikulární práce škol - Učící se komunity v území
 - uskutečněno v březnu 2024 v prostorách JVK ČB
 - organizátor: NPI ČB
- Témata v Memorandu:
 - Podpora role knihoven jako vzdělávacích institucí, které přispívají k rozvoji čtenářské, informační a mediální gramotnosti dětí, žáků a dospělých.
 - Podpora role NPI ČR jako metodického orgánu vzdělávacích institucí, které přispívají k rozvoji čtenářské, informační a mediální gramotnosti dětí a žáků.

Informování pedagogů o službách knihoven

- NPI ČB realizuje mj. kvalifikační studia pro pedagogy:
 - Studium pedagogiky podle § 22, odst. 1, písm. a) zákona č. 563/2004 Sb.
 - ICT koordinátor – studium k výkonu specializované činnosti
 - Ředitel manažer - kombinované kvalifikační studium pro ředitele škol a školských zařízení

=> před zahájením odborného programu krátký vstup JVK ČB:

- informace o vzdělávacích akcích JČ knihoven pro školy
- informace o službách a zdrojích JVK ČB, které mohou studentům - pedagogům usnadnit studium a zejména tvorbu závěrečné kvalifikační práce (např. rešerše, odborné zdroje)

NPI ČB předává pedagogům info o vzdělávacích akcích knihoven také při dalších příležitostech

Témata Memoranda, v rámci kterých v JČ běží spolupráce

- Podpora role knihoven jako vzdělávacích institucí, které přispívají k rozvoji čtenářské, informační a mediální gramotnosti dětí, žáků a dospělých.
- Podpora role NPI ČR jako metodického orgánu vzdělávacích institucí, které přispívají k rozvoji čtenářské, informační a mediální gramotnosti dětí a žáků.
- Podpora a rozvoj odbornosti specialistů na vzdělávání v knihovnách v součinnosti se vzdělávací politikou naplňovanou NPI ČR.

Plány do budoucna

- NPI bude předávat JVK informace o změnách a vývoji ve školství
- JVK (a příp. další knihovny v regionu) bude v návaznosti na to přizpůsobovat své služby a nabídku pro školy a informovat o tom NPI
- NPI a JVK budou spolupracovat při přípravě vzdělávacích akcí pro pedagogy v oblasti posilování čtenářské gramotnosti dětí

Děkuji za pozornost.

kontakt: hajkova@cbvk.cz